

Audit výběrových řízení na MZV přinesl zásadní zjištění. Trvají pochybnosti o jeho úpravách před zveřejněním

18.3.2024 - | Transparency International ČR

Minimálně manažerské shrnutí je zjevně zjemněné tak, aby o výsledku auditu podalo lepší zprávu, než jaká pochybení byla objevena. Nadto ministerstvo zprávu po dotazu Transparency International (TI) samo nezveřejnilo.

MZV přitom běžně zveřejňuje poskytnuté informace v souladu se zákonem na svém webu, v případě auditní zprávy k tomu ale nedošlo. Proto ji nyní naše nevládní protikorupční organizace zveřejňuje online.

>>

Nepohodlný auditor?

Server Seznam Zprávy v červenci 2023 popsal příběh interního auditora MZV Jana Čapka, kterému byl na konci zkušební doby zrušen služební poměr, ačkoliv byl nadřizenými hodnocen jako kvalitní auditor, který dlouhodobě vykonával svou práci svědomitě, což bylo doloženo i nahrávkami výslovně připuštěnými jako důkazy v soudním řízení o neplatnosti zrušení služebního poměru.

Navíc se tak stalo v čase, kdy na ministerstvu dopracoval auditní zprávu o systému tamních výběrových řízení z hlediska transparentnosti, délky, efektivnosti a přezkoumatelnosti.

Jan Čapek u soudu neuspěl, protože se nepodařilo dostatečně prokázat, že k ukončení poměru došlo v souvislosti se zpracováním auditní zprávy. MZV sice nemuselo žádné přesvědčivé důvody pro ukončení ve zkušební době doložit, přesto nedokázalo žádné věrohodné vysvětlení poskytnout.

Audit byl zpracováván od 4. července 2022, Jan Čapek ho vedl do ledna 2023, kdy byl jeho služební poměr ukončen. Následně byl audit již bez jeho zapojení dopracováván do 27. září 2023.

„Pochybnosti o průběhu auditu přináší i nezvyklá doba jeho zpracování, které trvalo celkem přes čtrnáct měsíců. Přitom není zřejmé, co se se zprávou dělo od ledna do září 2023. V srpnu 2023 přitom MZV připravilo novelu zákona o zahraniční službě, pro níž by byly vstupy z dokončeného auditu přínosné,“ říká vedoucí právník TI Jan Dupák.

Průběh žádosti o informace

TI proto požádala MZV o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb. dne 16. 8. 2023. Ministerstvo zahraničních věcí nejdříve tuto žádost 8. září 2023 odmítlo, ale na základě rozkladu podaného naší protikorupční organizací rozhodl ministr zahraniční Jan Lipavský (Piráti) dne 18. října 2023, že se má věc znovu projednat, protože bylo rozhodnutí ministerstva nepřezkoumatelné.

Nakonec MZV 16. listopadu téhož roku auditní zprávu TI zaslalo, protože byl audit v mezidobí formálně dokončen. Opětovně ale odmítlo poskytnout doprovodné dokumenty a informace, o něž jsme žádali, a které by mohly osvětlit průběh zpracování auditní zprávy.

Pochybnosti kolem auditní zprávy

Přestože jsou pochybnosti o tom, zda jsou ve finální verzi auditní zprávy popsána všechna zjištění s takovou mírou závažnosti, jakou zjistil původní interní auditor, nabízí i tak poměrně zásadní zjištění.

Audit posuzoval délky výběrových řízení zvlášť dle zákona o státní službě (ZSS) a zvlášť dle zákoníku práce (ZP). Průměrná délka výběrového řízení činí 102,4 dní dle zákoníku práce a dokonce 141,75 dní dle služebního zákona.

Určitou část zabere období od vyhlášení výběrového řízení do uzávěrky přihlášek, což zdaleka není nejdelší časový úsek, kdy samotné řízení běží.

Délky některých časových úseků ale vzbuzují pochybnosti. Dle auditní zprávy trval časový úsek od uzávěrky přihlášek do otevírání obálek – 9,60 dní dle služebního zákona a 8,91 dní dle zákoníku práce. Nejvíce zarážející je ale délka samotného konání výběrového řízení – od otevírání obálek do pohovoru trvalo dle služebního zákona v průměru 51 dní (dvě po sobě jdoucí etapy 18,45 dní + 32,55 dní) a dle zákoníku práce 39,55 dne celkem.

„Jestliže státní správa stojí o co nejlepší uchazeče, musí výběrová řízení dělat takovým způsobem, aby je alespoň neodradila. Ve výběrovém řízení, kde se čeká téměř dva měsíce od lhůty pro zaslání životopisu do pohovoru, a to dokonce jenom v průměru, mohou vydržet pouze ti nejotrlejší. Takové prostředí zvyšuje korupční riziko v případě posuzovaných postů v zahraniční službě, které často bývají lukrativní a žádané,“ upozorňuje Jan Dupák.

Vysoký poměr výběrových řízení dle zákoníku práce může také svědčit o tom, že se MZV snaží vyhýbat postupům podle zákona o státní službě, který je v některých ohledech přísnější.

Auditní zpráva dále v analýze vzorků výběrových řízení na různá místa popisuje velké množství jednotlivých pochybení, spočívajících v nekompletní dokumentaci (chybějící auditní stopa nebo přihlášky uchazečů), rozporů v počtech evidovaných uchazečů, pochybení ve výběru nejlepšího uchazeče, rušení výběrových řízení, nevybrání jediného uchazeče, přestože splňoval požadavky a podobně.

Ve vzorku 23 vnitřních výběrových řízení na místa diplomatických pracovníků do ústředí dokonce byla konstatována nekompletní dokumentace k 11 z nich (*zjištění č. 10 v rámci auditní zprávy*).

Po přečtení zjištění 7 až 12 auditní zprávy je možné dojít k závěru, že ve výběrových řízeních dochází často k pochybením. Naprostou většinu těchto zásadních problémů s transparentností postupu ale nikdo nereflektoval v rámci manažerského shrnutí, které je podstatnou částí auditní zprávy, která zpravidla váže pozornost většiny čtenářů, kteří podrobnější rozbor běžně nečtou.

Jan Dupák tuto oblast dále komentuje: „Finální poskytnutá verze auditní zprávy působí dojmem, že se ji snažil někdo zmírnit. Přestože jsou v podrobné zprávě popsána alarmující zjištění, manažerské shrnutí je zpracováno takovým způsobem, jakoby bylo třeba udělat jen pár drobných zlepšení. To je naprosto nepřiměřené tomu, že často k výběrovým řízením chybí povinná dokumentace ve spisu.“

Je tedy zřejmé, že prováděný audit vzbuzoval na personálním odboru ministerstva nepříjemnou situaci. Na jedné z nahrávek, která byla připuštěna jako důkaz v soudním řízení iniciovaném Janem Čapkem zazněla zprostředkovaně reakce ředitelky auditovaného útvaru Jany Hybáškové, že by zpřístupnění obsahu auditní zprávy novinářům přineslo titulky v novinách a způsobilo bouři.

V TI nás nyní bude zajímat, jak s auditem Ministerstvo zahraničních věcí v praxi naloží a zda bude reflektovat samotná zjištění a zjevné nejasnosti.

<https://www.transparency.cz/audit-vyberovych-rizeni-na-mzv>